

El govern suís ha anunciat la creació d'un fons d'indemnització per a les víctimes de l'Holocaust a fi d'apaivagar l'escàndol que ha provocat l'aparició de documents que demostren la col·laboració dels seus bancs amb l'Alemanya nazi.

Els banquers del III Reich

El degotís d'informacions aparegudes durant aquest any passat sobre la col·laboració entre els bancs suïssos i l'Alemanya nazi ha destapat parcialment un capítol tèrbol de la història financera de la Segona Guerra Mundial. L'estiu passat es revelà l'existència d'un compte en un banc suís a nom de l'editor del llibre d'Adolf Hitler, *Mein*

El cúmul de notícies desencadenà una tempesta d'indignació internacional, i representants del Congrés Mundial Jueu i de l'Agència Jueva anunciaren campanyes per a arribar al fons de l'assumpte.

Per la seva banda, els bancs suïssos s'han avingut a deixar-se investigar, per més que continuen afirmant que ja no resta ni un riell

govern suís pretenia contribuir a asserenar un ambient molt crispat vista la manca aparent de cooperació de les entitats financeres helvètiques i de la irritació consegüent de les organitzacions jueves.

Demandes judicials i comitès d'investigació. A jutjar per les primeres reaccions, la proposta suïssa no obtingué el resultat desitjat. En efecte, el president de l'Agència Jueva, Abraham Burg, declarà que "[els suïssos] proven d'enredar-nos amb uns diners que mai no els han pertangut". A més, les principals organitzacions jueves no s'han desdit quant a la possibilitat de demanar un boicot dels bancs suïssos, qüestió que decidiran a principi de febrer.

Certament, l'esgotament de la paciència amb els bancs suïssos és comprensible. A conseqüència d'una investigació interna portada a terme al 1995 es descobriren 43 milions de francs suïssos (FS, 4.171 milions de pessetes) dipositats en 893 comptes no reclamats. Malgrat milers de sol·licituds formulades per hereus de víctimes de l'Holocaust des d'aleshores, el defensor del poble de Suïssa només ha aparellat demandants i comptes en onze casos, per un valor total d'11.000 FS (1.067.000 pessetes). Les xifres aportades per la investigació del 1995 poden ser certes, però l'actuació dels bancs suïssos no inspira gaire credibilitat. Es van fer molt rics perquè oferien als

Obres d'art confiscades pels nazis als jueus s'exposen a Viena. Després se subhasten a Londres per recaptar diners per les famílies dels jueus damnificats.

Kampf. Poc després, comitès d'investigadors aportaren noves dades sobre el paper clau dels bancs suïssos en el procés d'emblanquiment i venda de l'or espoliat pels nazis. A més, l'opinió pública s'assabentà de la suposada apropiació pels bancs helvètics de comptes pertanyents a víctimes de l'Holocaust i fins i tot de la utilització d'aquests comptes com a moneda de canvi en la negociació d'acords de compensació entre Suïssa i cinc països ex-comunistes de l'Europa de l'Est.

Els bancs suïssos es deixen investigar, per més que afirmen que ja no resta ni un riell d'or nazi a les seves caixes fortes.

d'or nazi a les seves caixes fortes.

Finalment, el dia 7 de gener, el govern suís cedia a les pressions internacionals i amenaces de boicot creixents i anunciava la creació d'un fons per a compensar les víctimes de l'Holocaust. L'establiment del fons no implica pas el reconeixement que Suïssa i els seus bancs s'aprofitessin de les víctimes de l'Holocaust, segons que s'afanyà a destacar el comunicat emès pel Consell Federal (executiu) de la Confederació Helvètica, però sí que l'anunci del

clients que dipositaven béns un secretisme absolut i, teòricament, la conservació de les propietats a perpetuïtat. Però recentment s'ha descobert que al 1975 les autoritats suïsses van pagar 463.000 FS a Polònia. Aquesta quantitat procedia de comptes no reclamats però pertanyents a ciutadans polonesos d'origen jueu assassinats en l'Holocaust, i formava part d'un acord mitjançant el qual Polònia lliurava carbó a Suïssa en compensació per les propietats de ciutadans suïssos, nacionalitzades pel règim comunista.

Xantatge i extorsió. A diferència de Suïssa, el govern polonès ha actuat amb una relativa celeritat. Quan la investigació que encarregà l'octubre del 1996 hagué conclòs que els 463.000 FS havien estat apropiats sense respectar els drets de descendència, Varsòvia es va comprometre (10 de gener d'enguany) a in-

demnitzar els hereus dels afectats.

Els bancs suïssos han acollit favorablement la proposta del seu govern de negociar amb les organitzacions jueves l'establiment d'un fons, però s'oposen a aportar-hi immediatament els 43 milions de FS perquè això podria perjudicar els interessos d'aquells qui encara proven de recuperar les seves propietats. Considerant que els bancs suïssos han disposat lliurement d'aquests comptes durant més de cinquanta anys, aquesta argumentació resulta bastant hipòcrita. En tot cas, el ministre d'Economia de la Confederació Helvètica, Jean-Pascal Delamuraz, va tirar més llenya al foc quan afirmant que l'amenaça de boicot de les organitzacions jueves, en cas que no es creés un fons d'indemnització, equivalia a una "extorsió" i a un "xantatge".

La confrontació entre bancs suïssos i organitzacions jueves

no és tal solament dialèctica: l'octubre de l'any passat un grup de supervivents de l'Holocaust va presentar una demanda per valor de 20.000 milions de dòlars (aproximadament dos bilions i mig de pessetes) contra els bancs suïssos a un jutjat de Nova York.

De la plèthora d'investigacions encetades aquests darrers mesos, la que ofereix més garanties d'imparcialitat és la de la comissió Volcker, integrada paritàriament per representants d'organitzacions jueves i de la banca suïssa. Permetrà a tres prestigioses empreses auditores d'examinar els arxius i les dades necessaris. Com sigui que els resultats definitius d'aquesta comissió no es faran públics fins a mitjan 1998, les negociacions anunciades per Berna han d'anar acompanyades de bona voluntat, si Suïssa vol recuperar la seva bona imatge.

Paul Grosz, president dels jueus d'Àustria, amb representants de la casa de subhastes Christie. Els bancs suïssos han acollit favorablement la proposta del seu govern de negociar amb les organitzacions jueves l'establiment d'un fons, però s'oposen a portar-hi immediatament els 43 milions de FS perquè això podria perjudicar els interessos d'aquells qui encara proven de recuperar les seves propietats.

Alexandre Muns